

Od autora – 1989

Książka ta miała ukazać się w 1968 roku nakładem PWN. Uniemożliwił to pogrom marcowy. Pani Hanna Rosnerowa, która kierowała do marca 1968 Redakcją Filozofii PWN, uratowała maszynopis przygotowany do druku. Miło mi, że mogę wreszcie – po dwudziestu latach – złożyć jej publicznie wyrazy serdecznej wdzięczności.

W latach 1968–1973 nie znalazłem w Warszawie wydawcy skłonnego włączyć tę książkę do swoich planów. Później wyjechałem do Francji i rzecz stała się nieaktualna. Cztery fragmenty ukazały się jednak w czasopiśmie: w „Archiwum Historii Filozofii Myśli Społecznej”, t. 18, 1972 i t. 19, 1973, w „Acta Poloniae Historica”, t. 26, 1972 oraz w „Organon”, t. 10, 1974. Dla zainteresowanych losami książek w Polsce dodam, że znaczne partie jedyne zachowanego egzemplarza mojej rozprawy doktorskiej, która była pierwszą wersją tej książki, uległy zniszczeniu w następstwie zalania części księgozbioru Biblioteki Wydziału Filozofii i Socjologii UW. Tak oto historia jednej książki ilustruje w swym skromnym zakresie drogę PRL od niszczenia kultury w marcu 1968 do cywilizacyjnego upadku ostatnich lat.

Rekonstrukcja początków nowożytnej nauki historycznej, jaką zaproponowałem ćwierć wieku temu, wytrzymała w swym zasadniczym zrębie próbę czasu, choć w różnych punktach szczegółowych postęp badań przyniósł wiele nowych i ważnych ustaleń. Uwzględnienie ich, przez mnożenie odsyłaczy do obecnej literatury przedmiotu, byłoby zabiegiem sztucznym i jałowym. By zrobić to porządnie, trzeba by napisać całkiem nową książkę, na co może kiedyś

przyjdzie czas. Obecnie za najlepsze rozwiązanie uznałem pozostawienie bez zmian tekstu przygotowanego do druku w lutym 1968. Należy on do swej epoki, do końca lat pięćdziesiątych i pierwszej połowy sześćdziesiątych i – niezależnie od tego, co ma do powiedzenia o swym właściwym przedmiocie – przekazuje również coś z klimatu tego okresu, który dziś wydaje się trudniejszy do zrozumienia niż średniowiecze.

K.P.

Antony, w czerwcu 1989 r.